RUSKI INWALID

N° 92.

WTOREK. 22 Kwietnia. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Niderlandy. Francyia. Angliia. Szwecyia. Włochy. Ameryka-Południowa. Rozmaitości.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 22 Kwietnia.

Rzeczywiści Kadcy Stanu *Rodofinikin* i *Diwow*, pełniący służbę w Departamencie Spraw Zagranicznych, nayłaskawiey mianowani zostali kawalerami orderu Stey Anny pierwszey klassy, z ozdobami dyiamentowemi.

Maiorowie woysk Austryiackich, znayduiący się przy głównym sztabie: *Błahowicz* i Baron *Hannekart* zasczyceni zostali orderem Stey Anny drugiey klassy z znakami dyiamentowemi.

Nayłaskawiey mianowani zostali kawalerami Orderu Sgo Włodzimierza 4tey klassy: Kapitanowie woysk Austryiackich, *Pressen* i Baron *Rodkirch*; Woysk Polskich, Kapitan pułku Grenadyierów gwardyi *Otendski* i służby Pruskiey porucznik Gwardyi *Tumen*.

Królestwo Polskie.

Rozkazy Dzienne do woyska Polskiego.

w Kwaterze Główney w Warszawie.

Dnia $\frac{21}{2}$ Kwietnia 1819.

ZANAYWYŻSZYM ROZKAZEM.

Postępuie na wyższy stopień.

w Gwardyi w pułku strzelców konnych, Podchorąży Jgnacy Grocholski, i Kadet Kajetan Baniewski—na Podporuczników.

Wykreślony zostaie z Kontrol.

w Piechocie, Z pułku 1go strzelców pieszych Podporucznik Gorecki, zmarły w dniu $\frac{16}{28}$ Stycznia roku bieżącego.

Dnia $\frac{22}{3}$ Kwietnia.

Przeniesiony zostaie.

w Jeździe, Z pułku 1go strzelców konnych, Kapitan Sosnkowski, do pułku 4go strzelców konnych; z tego zaś pułku Kapitan Felix Roszkiewicz. do pułku 1go strzelców konnych.

Przechodzą na reformę.

w Piechocie, Z pułku 3go liniowego Major Albrecht i Kapitan Nidecki, oba nieprzestaiąc należeć do tego pułku.

Umieszczony zostaie.

w Korpusie Jnwalidów i Weteranów, Z pułku 2go strzelców pieszych Podpułkownik

Kąsinowski, z przeznaczeniem do kompanii 6tey Weteranów.

Naczelny Wódz
(podpisano) KONSTANTY.
W. X. R.

Zgodno z Oryginałem
Generał Szef Sztabu Głównego *Toliński*.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Nekker, 10 Kwietnia.

Gazety tuteysze pomieściły w tych dniach list *Sanda* pisany niezadługo przed wyiazdem iego z Jeną. Przytaczamy tu niektóre wyimki z niego w dowod iego obłąkania rozumu:

»Kochany przyiacielu! Wiadomość, że rodzice twoi wysłali ciebie do A. . ., wtenczas gdy miałeś zamiar udać się do B. . ., wzruszyła mnie aż do głębi duszy. Według wszelkich podobieństw domyślam się przyczyny, która powodowała ich do tego kroku: niechcą zapewna, abyś w iakim kolwiek względzie stał się niebezpiecznym rządowi; lecz owszem życzą cie widzieć w domu, iak spokoynego, przyiaciela pokoiu, i poświęcaiącego się naukom obywatela. Wszystko to czynią dla tem pewnieyszego uskutecznienia swoich osobistych widoków. — Lecz ieżeli ty, w kole towarzystwa i czynności swoich przyszłych, niechcesz żyć i działać dla połączenia się i wolności wszystkich braci Niemcow; ieżeli niechcesz czynów swoich zwycięztwem lub śmiercią zakończyć; nic zapewna przez to niezyszczesz oprócz własney tylko pomyślności. Czyż mogę rozumieć, abyś dotychczas niepoznał iescze opłakanego stanu oyczyzny naszey? Czyż poglądaiąc na stan takowy rzeczy, nieczuiesz się do nayświętszego obowiązku? i t. d.

Od brzegów Menu, 12 Kwietnia.

Tygodnik literacki P. *Kotzebue* wychodzi i po śmierci iego; widać, że autor ten miał wiele przygotowanych materyałow do tego pisma peryodycznego.

Jak widać z gazet, teraznieyszy poseł Pruski w Nismes Pan *Nibour*, wyznaczony iest następcą Hrabiego *Holtz*, w charakterze posła Niemiec na seymie Frankfortskim.

Wszystka młodzież chcąca uczęszczać na lekcyie Uniwersytetu w Bana, powinna pierwiey okazać świadectwa o konduicie swoiey od tego miasta z którego przybywa, lub od członków tego Uniwersytetu gdzie się uczyła.

z Bremen, 15 Kwietnia.

W przeszłą niedzielę przywieziono tu pod strażą z dragunow Oldenburgskich złożoną Karola *Rennet*, który iak wiadomo porwał był dziecko *Gorsleya*, i natychmiast oddano go Wice Konsulowi Wielko Brytańskiemu P. *Koleman*. Dzisiay odwieziono tego przestępcę podobnież pod strażą woienną w Kukshafen, a ztamtąd maią go wysłać do Anglii.

z Berlina, 3 Kwietnia.

Xiądz Mikołay Godynot został mianowany Rektorem zakonu Jezuitów w Szwaycaryi, i mieszkać będzie w Fryburgu. Duchowni tegoż zakonu rodem z Hiszpanii powracaią do oyczyzny, dla przyczynienia się do utrzymania tamże zakonu Jezuitów.

Niderlandy.

z Bruxelli, 12 Kwietnia.

Między huzarami tuteyszemi i oddziałem woysk pieszych zaszły niedawno rozruchy, przy czem nieobeszło się bez krwi rozlewu. Jeden z huzarów przypłacił śmiercią, a dwóch innych żołnierzy ciężkie odniosło rany.

Tu za pośrednictwem Akcyi składa się towarzystwo, obowiązujące się w przeciągu trzech lat wysuszyć tak nazwane *morze Harlemskie*. Król z swoiey strony przyrzekł wszelką pomoc.

Francyia.

z Paryża, 9 Kwietnia.

Xiąże *Richelieu* zwiedza teraz Szwaycaryią. —»W nowym swiecie, (mówi gazeta Fracuzka) miał niedawno mieysce ważny wypadek na który atoli publiczność nasza niezwraca należytey uwagi. zapewna dla tego, że niebył zapowiedziany grzmotami dział, a poprzedzony śmiercią kilku tysięcy ludzi. Powiadamy o odstąpieniu Floryd Ameryce północney przez Hiszpanów. Zapewna, iest to wypadek, którego skutki tyle są rozmaite, ile znaczące. Jedną z naywiększych omyłek Xiążęcia pokoiu, dopełnionych w czasie iego Ministerstwa, zapewna iest odstąpienie dla Francyi Luizyany. Wiadomo iest że Bonaparte były naówczas pierwszym konsulem niezwłócznie przedał tę prowincyią rządowi północno-Amerykańskiemu. Tym to sposobem rząd pomieniony połączaiąc iedną za drugą przyległe sobie prowincyie, zabespieczył niewyruchowane dla siebie korzyści.

Anglija.

z Londynu, 6 Kwietnia.

Przybył tu niedawno nowy Poseł Francuzki Margrabia *Latoar - Mobour.* Pozawczora wysiadaiącego na brzeg w Dower, powitała go Artyleryia strzelaniem z dział, i warta honorowa spotkała.

Na mocy traktatu, którym się zabespiecza Ameryce odstąpienie obu Floryd, rząd iey przyiął na siebie część długu Hiszpanii, zaciągniętego w Hollandyi.

W Gazecie tuteyszey *The Times* pomieszczony iest list z wyspy Sty Heleny, wyrażaiący między innem: »Pan *Stokoe*, następca znaiomego Pana *O'Mira*, niegdyś doktora przy Bonaparte, wpadł podobnież iak i poprzednik iego w niełaskę u rządcy *Hudson Lowe.* Przed kilku dniami był on wezwany do *Napoleona* w nocy z powodu lekkiego paraliżu, którego ex Cesarz był doświadczył, i którego wkrótce się pozbył zupełnie. Lecz te nocne odwiedziny, tak się zdały Gubernatorowi podeyrzanemi, że pomieniony Doktor *Stokoe* wysyła się wkrótce na powrót do Anglii.

Szwecyia.

z Sztokolmu 6 Kwietnia.

Ogłoszono tu w tych dniach nowe i przytem bardzo surowe prawo na tych, którzy prowadzą handel towarami zakazanemi i dopuszczaią się nadużyciów celnych. Prawo takowe stanie się obowiązuiącem od dnia 1 Lipca Każdy łamiący przepisy tego prawa podpada karom następuiącym: Jeżeli wartość towaru przechodzi 400 talarów bankowych, osadza się w domu poprawy według wielkości przewinienia od ośmiu miesięcy do trzech lat. Za drugim razem przeciąg ten czasu podwaia się. Gdyby zaś potrzeci kroć tegoż dopuścił się przestępstwa, stawią go na dwie godziny u pręgierza, a zamknięcie w domu poprawy swoim idzie porządkiem. — W prowincyiach niektórych Królestwa Szwedzkiego, znaczny okazał się niedostatek zboża, troskliwość atoli rządu stara się zapobiegać tey klęsce dostarczaiąc za pomierną cenę wszelkiey żywności.

— W Szwecyi robią teraz po wielu mieyscach cukier z kartofli. 260 funtów wydaią 40 funtów syropu.

Syrop z kartofli lub pszenicy iest wcale niekosztowny, a użyteczny szczególniey do likworów, konfitur i dla kuchni, gdzie za cukier użytym bydź może. Sposób robienia go, bardzo łatwy i w każdym domu uskutecznić się daiący, iest taki: — Bierze się 200 funtów, czyli sto kwart wody rzeczney albo deszczowey, i gotuie się ią z oleiem witryolicznym, w ilości półtora funta, w kotle dobrze pobielanym; a gdy się należycie zagotuie, wziąć potrzeba sto funtów mąki kartoflaney. Rospuszcza się ią w drugich stu kwartach letniey wody, i wlewa część w kocioł, ażeby się mąka gęstą nie przepaliła. Gdy tak leiąc potrosze wniesza się całkowicie mąka, trzeba ią przez 9 lub 10 godzin gotować, regularny ile możności ogień utrzymuiąc, i dolewaiąc zawsze swieżey wody na mieysce wygotowaney, a to w ilości teyże nowey wody kwart dwóchset. Gdy po 9godzinnem gotowaniu ten płyn zamieni się w słodycz, natenczas zmnieysza się ogień, ażeby gotowanie się ustało, i teyże chwili zacząć potrzeba dosypywać utłuczoną kredę w małey ilości dlatego, że raptem wsypana zburzy się, i wykipi słodycz.— Umiarkowaną ilością kredy iest dziesięć funtów, którey więcey brać nie można. Działanie to trwać powinno-póty póki się za wsypaniem cukier burzyć będzie; poczem, gdy cukier stygnie, kreda na dnie osiada. Potem cedzi się przez sito i flanelę, a woda cedzona nalewa się w kocioł płaski dobrze wybielony, i gotuie się przez godzin dwie, pierwey kilku białkami z iay, iak się robi z galaretą napuszczona. Po dwugodzinnem gotowaniu cedzi się znowu ten płyn, i gotuie się iuż po raz ostatni aż do stężenia według upodobania. Gdy ostygnie, zlewa się w formy, słoie, lub garnki, i chowa do użycia.—Doswiadczenia okazały że funt takiego bardzo pięknego syropu nie więcey nad dziewięć groszy kosztuie, nie rachuiąc narzędzi i opału.

Włochy.

z Włoch, 27 Marca.

Xiążę Rejent Angielski kazał upraszać Oyca Swiętego i Kardynała *Consalwi*, ażeby pozwolili malarzowi *Lavrence* iadącemu z *Wiednia* do *Rzymu* odmalować wizerunki swoie, przeznaczone do galeryi obrazów sławnych ludzi będącey w *Carltonhouse.*

Wielki Xiążę Toskański z powodu pobytu Cesarstwa Austryackich we *Florencyi* wyposażył w kraiu swoim 255 ubogich panienek, a w Lombardzie zapłacił i bezpłatnie wydać kazał wszystkie zastawy ubogich nieprzechodzące oznaczoney ilości.

Amryka Południowa.

Dnia 22 Lutego obywatele miasta Nowe-

go-Yorku oddali uroczyście Jenerałowi *Jackson* w złotey puszce dyploma obywatelstwa, które mu nadali, przyczem Prezydent miasta miał stosowną mowę, a Jenerał *Jackson* odpowiedział na nię czule i wymownie. Nazaiutrz dali dla niego obiad, na którym było 400 znakomitszych obywateli tegoż miasta i kilkudziesiąt woyskowych. Sala pięknie i gustownie była przystroiona. Przez cały obiad wygrywała muzyka woyskowa.— Z toastów naypierwszy był taki:— »*Jędrzey Jackson*, zbawca Południa! Dopóki »rzeka *Missisipi* toczyć będzie swe wody »do oceanu, imie i chwalebne czyny *Jack*»*sona* trwać będą w pamięci współobywa»teli iego.«—Po tym toaście taki nastąpił:— »Pamiątka Jerzego *Wasohihgtona*! Jest to »człowiek niemaiący równego sobie w dzie»iach ludzkich. Tysiące lat upłyną, a ka»żdy przyda coś do blasku sławy iego! »i t. d.«—Wieczorem był Jenerał *Jackson* w teatrze rzęsisto oświeconym, w głębi którego zawieszono wizerunek tego bohatyra.— Dnia 26 Lutego udał się *Jackson* do *Wasingtonu*, którego oddziały woyska przeprowadzały do portu; a gdy wsiadał na okręt, z dział strzelano,

---

ROZMAITOŚCI.

Jan *Muchin* uczeń Cehmii w Akademii Cesarskiey umieiętności, wydał niedawno Xiążkę pod tytułem *o cudownych czyli nadzwyczaynych desczach i o kamieniach meteoryczných spadaiących z powietrza*, o którey dziennik tuteyszy Syn Oyczyzny tak mówi:

»W niektórych numerach Syna Oyczyzny z roku przeszłego 1818 pomieszczone były wyimki z tego dzieła. Cudowne descze, to iest spadaiąca z powietrza siarka, popioł, piasek, descze krwawe i ogniste a nadewszystko kamienie, od naydawnieyszych czasów były przedmiotem podziwienia i strachu w umysłach słabych i nieoświeconych, a ciekawości w badaczach przyrodzenia. Przez długi przeciąg czasu fizycy zaprzeczali istnieniu *Aerolitów*, przypisuiąc takowe samym wymysłom i przesądom pospólstwa. Nakoniec kiedy rzeczywiste ich istnienie dowiedzionem zostało przez liczne doświadczenia, nayznakomitsi badacze przyrodzenia iako Laplace, Howard i wiele innych, zatrudnili się rozłożeniem ich chemicznem i domysłami o ich pochodzeniu. Historyia tych nadzwyczaynych ziawisk w powietrzu, wykład ich, rys wszelkich uwag względem ich własności i pochodzenia są przedmiotami tey Xięgi, czyniącey zasczyt nauce i pracowitości Pana *Muchin*. Jle nam wiadomo, iest ona pierwszem dziełem tego rodzaiu w ięzyku Rossyyskim. Osoby trudniące się naukami przyrodzenia znaydą w niey wszystkie uwagi, odkrycia i wiadomości iakie tylko w tym przedmiocie dotychczas do znaiomości naszych doszły. Oddaleni zaś od bibliotek i towarzystw uczonych z ukontentowaniem to dzieło czytać będą i przekonaią się, iż nic w przyrodzeniu niema nadzwyczaynego, a wszystko się dzieie według przepisów, iakie wszechmocna dziełu swemu zakreśliła prawica, dozwalaiąca człowiekowi podnieść brzeg zasłony zakrywaiącey przed śmiertelnemi oczyma cuda przyrodzenia. Czytelnicy tey Xiążki, powziąwszy ile można dokładne obiaśnienie ziawisk natury napełniaiących przestrachem i podziwieniem lud nieoświecony, nauczą go że takowe nic cudownego niemaią w sobie i zachęcą, aby wszelkie podobne wypadki kommunikował osobom posiadaiącym w tey mierze należyte oświecenie dla dalszego tych przedmiotów rozbioru i doświadczenia.

Ta Xięga zawiera następuiące rozdziały: 1.) O desczach siarczanych. 2.) O desczach czerwonych, czyli tak nazwanych krwawych, z dodatkiem o spaduiących z powietrza w postaci desczu rozmaitych owadach. 3.) O popiele spadaiącym z powietrza. 4.) O piasku tąż drogą spadaiącym. 5.) O desczach kleiowatych. 6.) O kamieniach i bryłach żelaznych także z powietrza spadaiących:— a) Zdanie powszechne o kamieniach i bryłach takowych, tak dawnych iak nowych Chemików. b.) Karta Chronologiczna wszystkich takowych kamieni i brył z ich opisem. c.) O niektórych bryłach żelaza samorodnego znalazionych w rozmaitych mieyscach kuli ziemskiey. 7) O pochodzeniu kamieni i brył żelaza spadłych z powietrza. Nakońcu xięgi są dwie tablicy Chronologiczne, wskazuiące porządnie kiedy, gdzie i iakie tego rodzaju ziawiska spostrzeżonemi były i t. d.

W Petersburgu

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.